

Güncel

GAYRİ SAFİ YURTIÇİ HASILA GÜNCELLEMESİ

M. Sıddık ENSARİ
DİE Eski Başkanı

Yıllar	Cari fiyatlarla GSYH (Milyon YTL)	Gelişme hızı %	Cari fiyatlarla GSYH (Milyon \$)	Gelişme hızı %	Sabit fiyatlarla GSYH (Milyon YTL)	Gelişme hızı %
1998	70 203	-	270 947	-	70 203	-
1999	104 596	49.0	247 544	-8.6	67 841	-3.4
2000	166 658	59.3	265 384	7.2	72 436	6.8
2001	240 224	44.1	196 736	-25.9	68 309	-5.7
2002	350 476	45.9	230 494	17.2	72 520	6.2
2003	454 781	29.8	304 901	32.3	76 338	5.3
2004	559 033	22.9	390 387	28.0	83 486	9.4
2005	648 932	16.1	481 497	23.3	90 500	8.4
2006	758 391	16.9	526 429	9.3	96 738	6.9
2007 (9 aylık)	635 911	14.2	489 250	26.0	75 341	5.0

Yeni yapılan çalışma daha önce kullanılan SNA (System of National Account) yöntemini baz alan ve AB'nin biraz daha geliştirdiği Avrupa Hesaplar Sistemine (ESA95) göre hesaplanmıştır.

Üretim yöntemi ile hesaplanan 1998 bazlı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla serisi 1987 bazlı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla serisine göre 2006 yılı için cari fiyatlarla % 31.6 daha yüksektir.

TÜİK'in belirtmediği bir nokta: bu artışın 1990 Input-Output çalışması sonucu ile eski milli gelir serisindeki rakam arasındaki

farkın % 15,8 olduğu, 1990 sonrası içinde % 31 ile % 15,8 arasında ki fark kadar bir eksik hesaplama olduğudur. Yani bu % 31 lik farkın yarısı 1990 öncesi yaratılan fakat hesaplara dahil olmayan gelirdir. Geri kalanı ise 1990 sonrasına ait olan kısımdır.

Kullanılan yöntem doğru olmakla beraber rakamlara yansıyan ve bazı tereddüt doğuran birkaç husus bulunmaktadır.

* "2002 Genel Sanayi ve İş Yerleri Sayımı ve buna dayalı olarak yapılan Yıllık Sanayi ve Hizmet İstatistikleri Araştırması sonuçlarına göre kapsam genişlemesi tespit edilmiş ve hesaplara yansıtılmıştır. (Örn., Yıllık İmalat Sanayi İstatistiklerinde 2001 yılı için 10 ve daha fazla sayıda kişi çalıştıran iş yeri sayısı 11 293 iken, 2002 Sanayi ve İşyerleri Sayımında 27 813 olmuştur.)" denilmesine rağmen sanayinin payı ciddi şekilde düşmektedir.

** "1987 bazlı GSYH serisinde mali kuruluşların meydana getirdiği üretim değerinin sabit fiyatlarla hesaplamasında, bu sektörde çalışan sayısındaki artış esas alınmaktaydı. Yeni hesaplamalarda mali kuruluşlar sektörünün üretim değeri, doğrudan ve dolaylı olarak iki aşamada hesaplanmıştır. Mali aracılık hizmetlerinin dolaylı ölçümü, **tüketici fiyat endeksi ile deflate** edilen kredi ve mevduat stok değerinin referans oranlarıyla değerlendirilmesi ile sabit fiyatlarla hesaplama yapılmıştır. **Doğrudan üretim değeri ise tüketici fiyat endeksi ile deflate** edilmiştir. **Banka ve sigorta dışındaki mali kuruluşlar sektörünün sabit fiyatlarla hesaplamasında da tüketici fiyat endeksi kullanılmıştır** denilmekte ise de zımni deflatörleri hesapladığımızda üç aylık bazda bazı dönemlerde negatif artışlar gözlenmektedir. Halbuki yıllık bazda TÜFE hiç negatif olmamıştır.

Tablo 4 GSYİH zımni fiyat deflatörü (1998=100)
Yüzde değişim

Dönemler	Mali aracı Kuruluşlar		
1.dönem	100,9	1.dönem	-15,8
2.dönem	114,7	2.dönem	43,1
3.dönem	106,7	3.dönem	5,5
4.dönem	50,5	4.dönem	1,2
1.999	88,2	2.004	5,1
1.dönem	42,5	1.dönem	5,8
2.dönem	12,4	2.dönem	-12,4
3.dönem	-16,4	3.dönem	-21,8
4.dönem	-8,4	4.dönem	-20,6
2.000	4,7	2.005	-13,5
1.dönem	-38,1	1.dönem	-11,7
2.dönem	121,5	2.dönem	2,3
3.dönem	111,1	3.dönem	11,5
4.dönem	30,4	4.dönem	16,8
2.001	53,5	2.006	4,8
1.dönem	62,3	1.dönem	20,7
2.dönem	-46,2	2.dönem	20,8
3.dönem	-46,0	3.dönem	17,8
4.dönem	21,3	2.007	
2.002	-20,6		
1.dönem	24,8		
2.dönem	-23,4		
3.dönem	29,2		
4.dönem	-1,6		
2.003	6,0		

Tabloda kırmızı renklerle ifade edilen değerlerin hiçbir izahı bulunmamaktadır. Aynı şekilde 2000 yılı ortalama deflâtörünün yüzde 5'in altında olduğu varit değildir. 2003 yılı değişimi olan yüzde 6 ile 2004 ün değişimi olan yüzde 5,1 in mantığını kavramak zordur.

*** 2001 yılındaki ekonomik daralmanın boyutu olduğundan az konuma getirilmiş, 2002 yılındaki doğal ters sıçrama da göz ardı edilmiştir.

Sadece bir kalemde bile ufak bir hatanın ciddi sonuçlar doğurduğu göz önüne alındığında böyle radikal değişikliğin ilan edilmeden önce bir **uzmanlar komitesi** oluşturularak gözden kaçan hataların bertaraf edilmesi yoluna gidilmesi gerekirdi.

Bununla beraber yapılan düzeltmelerin hala yetersiz olduğu ve milli gelirin seviyesinin daha yüksek olduğu kanaatini taşımaktayım. Hala kayıt dışının önemli bir bölümünün kayıtlara yansıtılmadığı ortadadır.